

Esbjerg Kommune

Kystdirektoratet
J.nr. 2026 - 45697
Ref. frhod
Den 27. maj 2026

Afslag til opstilling af to shelters inden for klitfredningslinjen

Ansøgning

Der er søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 8 til at opstille to shelters inden for klitfredningslinjen på ejendommen matr.nr. 37f Mandø By, Mandø, Bolengvej 8, 6760 Mandø, i Esbjerg Kommune.

Afgørelse

Kystdirektoratet giver afslag efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 8, samt klitfredningsbekendtgørelsens² § 1, jf. § 4, til det ansøgte.

Lovgrundlaget for afgørelsen fremgår af bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

Klagevejledning fremgår af bilag 2.

Redegørelse for sagen

Esbjerg Kommune søger om dispensation til at opstille to shelters på matr.nr. 37f Mandø By, Mandø, Bolengvej 8, 6760 Mandø. Den ansøgte matrikel ligger helt inden for klitfredningslinje, og er ejet af Den Danske Naturfond, der har givet tilladelse til ansøgningen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

² Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

På figur 1 ses et kort over den ansøgte matrikel og det omkring liggende område.

På figur 2 ses et tilsendt kort over den ansøgte placering af shelterpladsen på matriklen.

På figur 3 ses et billede af den ansøgte placering.

På figur 4 og 5 ses tilsendte billeder af den ansøgte shelter type.

De to ansøgte sheltere har hver en bredde på 443 cm, en længde på 308,5 cm og en højde på ca. 100 cm uden fundament på det laveste punkt og ca. 150 cm på det højeste punkt uden fundament, og vil have et samlet areal på ca. 13,6 m².

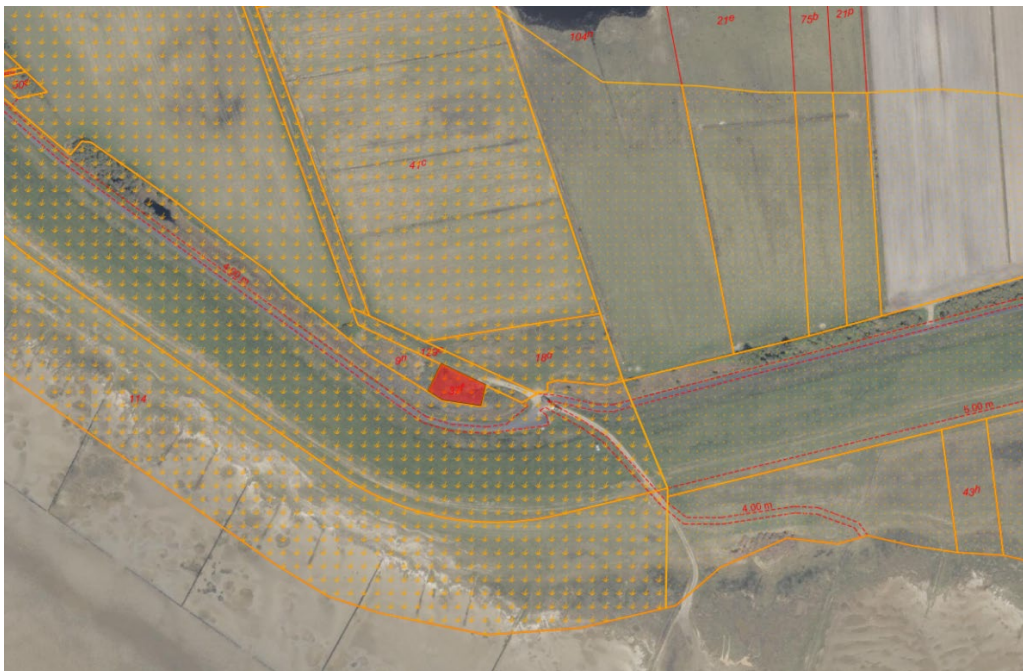

Fig. 1. Ortofoto 2025. Det klitfredede areal er markeret med orange signatur med stor skravering, og det strandbeskyttede areal er markeret med orange signatur med lille skravering. De røde streger markerer de vejledende matrikelskel. Den ansøgte matrikel er markeret med rød.

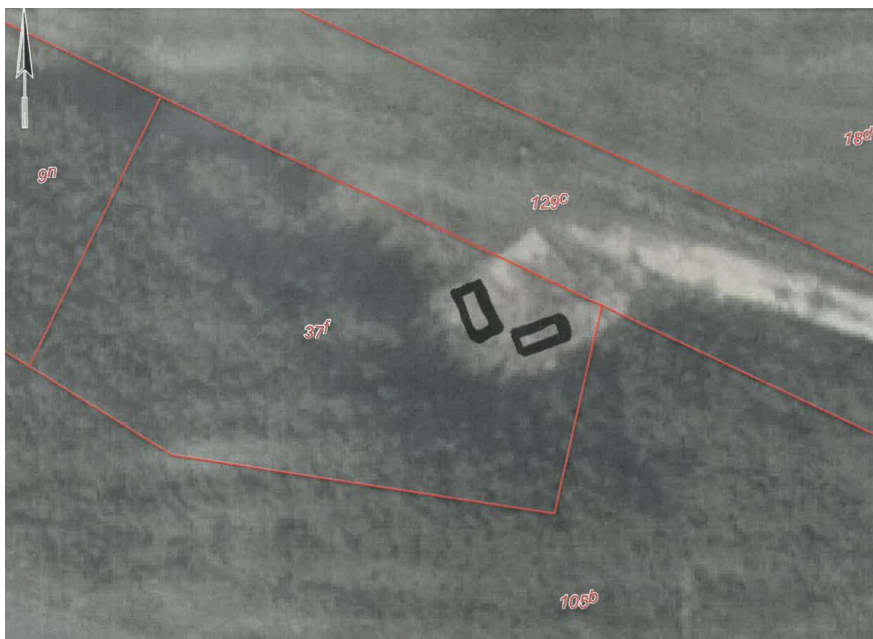

Fig. 2. Tilsendt fra ansøger. Billede af placeringen af de to ansøgte shelters på matriklen.

Fig. 3. Tilsendt fra ansøger. Billede af den ansøgte placering.

Fig. 4. Tilsendt fra ansøger. Billede af den ansøgte model af shelters forfra.

Fig. 5. Tilsendt fra ansøger. Billede af den ansøgte model af shelters fra siden.

Ansøger oplyser følgende:

”Baggrund

I forbindelse med Den Danske Naturfonds opkøb af jord på Mandø, for at sikre naturen på Mandø mere plads og fuglene bedre levesteder, indgik Den Danske Naturfond aftale med Esbjerg Kommune om finansiering af to shelters til opstilling på Naturfondens arealer. De to shelters finansieres af midlerne til områdefornyelsen på Mandø og ønskes opstillet i 2026, da områdefornyelsen afsluttes den 20. december 2026.

Esbjerg Kommune varetager efterfølgende vedligehold og drift af shelterne.

Placering

Der er opnået enighed om placeringen af de to shelters på Naturfondens areal, matrikelnr. 37f, Bolengvej 8, Mandø By, 6760 Mandø. Tilladelsen fra Den Danske Naturfond til opstillingen af de to shelters er vedlagt som bilag.

Tydeliggørelse af Mandøs kultur, historie og natur

Opstillingen af de to shelters er et delprojekt under den igangværende områdefornyelse på Mandø, og hører under indsatsen Tydeliggørelse af Mandøs historie, kultur og natur.

Formålene med indsatsen er følgende:

- At fremhæve Mandøs historie, kultur og natur i byen og i landskabet.
- At støtte realiseringen af private initiativer til fremme af kulturhistorien i Mandø By.
- At udbrede kendskabet til Mandøs historie, kultur og natur.

Opførelsen af de to shelters vil sikre bedre adgang til ophold i naturen på Mandø og på den måde understøtte udbredelsen af kendskabet til Mandøs historie, kultur og natur.

Formidling og øvrige faciliteter

De to shelters placeres i tæt afstand til Velkomstedet Stalden, Midtvej 7 på Mandø. Der er ca. 800 m. i gåafstand ad eksisterende veje mellem de to shelters og Velkomstedet Stalden. I Stalden er der offentlige toiletter, som også kan benyttes af brugere af de to shelters.

I Stalden finder man også fotos og fortællinger af Mandø før og nu. Udenfor Stalden er der et Mandøkort med seværdigheder og vandreruter indtegnet. Der er turistinfo ude som inde og muligheder for at spise sine madpakker og søge ly for regn og blæst. Stalden er åben langt de fleste dage om året fra 8.00 – 20.00. Ved private arrangementer er Stalden lukket af, men du kan stadig benytte toiletterne og de udendørs opholdsmuligheder.

Udover Stalden er Beboerhuset og Mandøsamlingen (samling med udstoppede fugle) også placeret på Midtvej 7. På udenomsarealerne er der gratis offentlige parkeringspladser til privatbiler, turistbusser og traktorbusser. Ved siden af p-pladsen ligger Dark Sky pladsen, hvor man i de mørke timer af døgnet kan sidde og betragte stjernerne.

Udformning af shelteren

De to shelters er af type 7.1 Arkitekt på shelterbyg.dk

Se nærmere info:

<https://shelterbyg.dk/collections/arkitekt/products/type-7-1>

Beskrivelse af shelterens udformning:

Det er den originale arkitekttegnede shelter, type 7.1, der indgår i Naturstyrelsens eksempelsamling. Shelteren har gennemførte detaljer, hvor brugsværdi, lang levetid og design går op i en højere enhed. Eksempelvis står gulvbrædder i sider og i front, der er i lærketræ, ikke i forbindelse med gulvbrædderne inde i shelteren (høvlede brædder), og forhindrer dermed indtrængende slagregn i at trænge ind i gulvbrædderne.

Shelteren har siddeplads i begge sider samt front, og der er således rig mulighed for at nyde morgensol eller solnedgang, eller blot en kop kaffe i læsiden.

Tekniske informationer Konstruktion

- Alt udvendigt træ er dansk lærk, opskåret på eget savværk
- Høvlede brædder indvendig i gran/fyr, på gulv, bagvæg samt loft
- Står på fire nedgravede beton punktfundamenter
- Bundrem 100 x 200, gulvstrøer, spær 63 x 125, ramme i sider 63 x

63, stern 30 x 200mm.

- Brædder til beklædning i sider 23 x 125 mm, monteret lodret 1 på to.
- Tag og bagvæg i 18 mm krydsfiner påsvejset et lag sort tagpap. Tagpap på taget fortsætter ned ad bagvæg.
(...)"

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra klitfredningslinjen vurderer Kystdirektoratet, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det ansøgte ligger i Natura 2000-område nr. 89, Vadehavet. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 78 og fuglebeskyttelsesområde nr. 52. I fuglebeskyttelsesområdet indgår Ramsarområde nr. 27.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Der er kortlagt levested for klyde i moderat tilstand ca. 15 m mod nord fra den ansøgte placering. Det fremgår i Natura 2000-planen, at der herudover er kortlagt 6 andre levesteder for klyde på Mandø, der alle er i moderat eller ringe tilstand. Det skyldes primært, at levestederne ikke er sikret mod prædation og at der er meget færdsel nær levestederne.

Der er kortlagt levested for fjordterne og havterne i ringe tilstand ca. 150 m mod sydøst fra den ansøgte placering. Det fremgår i Natura 2000-planen, at der er kortlagt flere levesteder for disse arter på Mandø, hvoraf hovedparten er i ringe eller dårlig tilstand. Det skyldes at levestederne ikke er sikret mod prædation, at der er meget færdsel i eller nær ved levestederne, og at levestederne ikke er sikret mod forhøjet vandstand.

Der er kortlagt den lysåbne habitatnaturtype strandeng (1330) i moderat tilstand ca. 80 m mod syd fra den ansøgte placering.

Idet der meddeles afslag på ansøgningen har Kystdirektoratet ikke foretaget en nærmere vurdering af, om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Bilag IV-arter

Kystdirektoratet har i den konkrete sag, hvor der meddeles afslag, ikke foretaget en vurdering af, om det ansøgte kan medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for klitfredningslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Efter § 8, stk. 1, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af klitfredede arealer. Der må f.eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, herunder etableres hegn eller placeres campingvogne og lignende, og arealerne må ikke afgræsses. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Klitfredningsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, fastsætter ud over de forbud, der er nævnt ovenfor i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, at det på klitfredede arealer ikke er tilladt at;

1. *fjerne eller beskadige træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning,*
2. *køre med motorkøretøjer, herunder knallerter, uden for lovligt anlagte veje,*
3. *campere, opstille telte, bænke eller faste indretninger,*
4. *foretage gravearbejde,*
5. *afbrænde vegetation, kvast eller lignende, og*
6. *cykle, ride eller færdes med heste uden for lovligt anlagte veje.*

Jf. klitfredningsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, gælder reglerne i stk. 1, nr. 2, 5 og 6, ikke på den ubevoksede strandbred.

Kystdirektoratet bemærker, at selv midlertidige tilstandsændringer er dispensationskrævende inden for klitfredningslinjen. Kystdirektoratet bemærker på denne baggrund, at det gravearbejde der ville skulle foretages i forbindelse med opstillingen af shelterne er dispensationskrævende.

Det fremgår af lovbemærkningerne til en ændring af naturbeskyttelsesloven i 1994 - "kystloven" - at det vil være muligt at opnå dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til at etablere mindre foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen. Mindre foranstaltninger er f.eks. toiletbygninger, informationstavler og skilte samt andre beskedne opholdsfaciliteter. Det er en forudsætning for at opnå dispensation, at anlæggene er frit tilgængelige for områdets besøgende. Efter Kystdirektoratets praksis dispenseres der på baggrund af lovbemærkningen i visse tilfælde til shelters.

Det er en forudsætning for at opnå dispensation efter bestemmelserne, at anlæggene placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur og landskab.

Der er ansøgt om dispensation til opstilling af to sheltere landværts et dige og en mindre vej, i et område der fremstår åbent og uden andre høje anlæg.

Kystdirektoratet vurderer, at de ansøgte sheltere vil have en væsentlig negativ påvirkning på oplevelsen af kystlandskabet. Der er i vurderingen lagt vægt på, at shelterne ønskes etableret i et ubebygget område, uden tilknytning til andre høje anlæg.

Det bemærkes, at det ikke kun er oplevelsen af landskabet set fra kysten, som klitfredningslinjen har til formål at beskytte, men at det også er oplevelsen af det

bagvedliggende landskab. Det kan på denne baggrund ikke tillægges afgørende vægt, at de ansøgte sheltere placeres landværts et eksisterende dige.

Kystdirektoratet har herudover lagt særligt vægt på, at en dispensation i dette tilfælde vil have en uønsket præcedenseffekt, hvor andre grundejere får en forventning om at kunne opnå dispensation i lignende tilfælde.

Kystdirektoratet meddeler på denne baggrund afslag til opstilling af to shelters.

Med venlig hilsen

Freja Holm Dahl
Kystdirektoratet
+45 24 37 58 46
frhod@kyst.dk

Bilagsliste:

Bilag 1: Lovgrundlag

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Esbjerg Kommune, raadhuset@esbjergkommune.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Esbjerg, dnesbjerg-sager@dn.dk
- Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Esbjerg, esbjerg@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, nbu_jyl@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk
- Naturstyrelsen, nst@nst.dk
- Nationalpark Vadehavet, Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens³ § 8 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af klitfredede arealer. Formålet med bestemmelserne om klitfredning er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for klitfredningen. Der må heller ikke foretages gravearbejde, etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, arealerne må ikke afgræsses, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens § 8a. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af klitfredningsbekendtgørelsens⁴ § 1 fremgår, at det på de klitfredede arealer blandt andet ikke er tilladt at fjerne beplantning eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning, køre med motorkøretøjer uden for lovligt anlagte veje, at opstille telte og lignende eller at foretage gravearbejde, at cykle eller ride uden for lovligt anlagte veje.

Kystdirektoratet kan gøre undtagelse fra forbuddene, jf. § 4.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om klitfredningslinjen meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af klitfredningen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen⁵ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra klitfredningen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

³ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

⁵ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra klitfredningen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

**Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 89,
Vadehavet**

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klitthede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålagde-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn kølleguldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Stavsild (1103)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 52		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Bramgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Rørhøg (Y)
	Vandrefalk (T)	Klyde (Y)
	Brushane (Y)	Stor kobbersneppe (Y)
	Sandterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))